

Vrste hlevov in načini vhlevitve prašičev

1. Hlevi za plemenske svinje in merjasce

- a) **PRIPUSTIŠČE** – je prostor v katerega naselimo plemenske svinje po odstavitvi, mladice pred pripustom in plemenske merjasce. Ker merjaščeva prisotnost ugodno vpliva na izraženost znakov estrusa (na bukanje), je najbolje, da so svinje in mladice vhlevljene v bližini njegovega boksa. Vhlevitev v pripustišču je za merjasca individualna (posamezna), za svinje pa individualna ali skupinska. Pri skupinski vhlevitvi morajo biti s pregradami urejena ločena stojišča za koritom, ki zmanjšujejo napadalnost svinj v času krmljenja.
- b) **ČAKALIŠČE** – je prostor v katerem preživijo svinje in mladice večji del brejosti (od preselitve iz pripustišča do 3 dni pred prasiatvijo). Tudi tukaj so lahko živali v skupinah (največ 8-10 živali) ali pa posamezno. Vendar je ustrežnejša skupinska reja s krmilnimi stojišči v boksih. Ponekod se še vedno uporablja privez, vendar je to že večinoma prepovedano. Vse bolj pa se uveljavlja predalčni način vhlevljanja. V takem hlevu je vsaka svinja v svojem boksu, ki je širok 65 do 70 cm in dolg okrog 2 metra. Stene med svinjami so lahko polne ali iz kovinskih palic, visoke približno 1 meter v prvi tretjini boksa, v zadnjih dveh tretjinah pa višina pada do 50 cm. V zadnjem delu so lahko nameščena tudi rešetkasta tla.
- c) **PRASILIŠČE** – je prostor v katerega naselimo breje svinje in mladice 3-5 dni pred prasiatvijo. Boksi so posamezni in urejeni tako da omogočajo nemoten potek prasiatve, ugodno počutje matere in pujskov, onemogočajo poleganje pujskov in narejeni morajo biti iz materiala, ki se ga da lahko očistiti in razkužiti. Širina boksa je od 1,5 metra do 2,1 metra, globina 2,1 do 2,4m. Bistveno pri tem načinu zreje je vkleščenje svinje po porodu (10 -14 dni). Te kletke uredimo kot kletko, razstavljive pregrade ali pa okvir, ki ga pozneje dvignemo nad boks. Svinja je v 60 do 70 cm širokih in 80 cm visokih »kleščah«, te so 20 do 30 cm nad tlemi tako, da poleganje pujskov ni mogoče, saj se lahko ti pravi čas umaknejo. Ob glavi svinje je korito z napajalnikom. Pujski se zadržujejo v desnem ali levem delu boksa, kjer je zaprto gnezdo z visečo infrardečo žarnico za ogrevanje pujskov, dolgo koritce ali samokrmilnik in napajalnik. Pri ureditvi zaprtega gnezda moramo paziti, da je v njem dovolj prostora za vse pujske hkrati, obsegati mora površino 0,6 m². Iz stropa visijo kot zavesa, 10 cm široki in 3 mm debeli prozorni trakovi iz PVC –ja. Svinja je lahko tudi privezana, takrat ne potrebujemo posebne pregrade za pujske. Tla so lahko navadna betonska, ki jih izoliramo, toplotno izolirana ali pa rešetkasta oz. povsem mrežasta. V starejših svinjanih porodni boks največkrat ločujejo od prostora za pujske s posebno trdno steno. Tukaj pujski pridejo do mame skozi majhno odprtino.
- d) **UTA za MERJASCA** – mora biti dobro toplotno izolirana. Imeti mora 3-4 m² talne površine. Merjasec pa mora imeti tudi 5 m² velik izpust, skozi 60 do 70 cm široko odprtino, pokrito z gumijasto zaveso.

2. Hlevi za zrejo odstavljenih pujskov – zrejaljšče

Na manjših obratih lahko vzrejamo tekače (pujski od odstavitve do teže 25kg) tudi v boksih prasilišča, vendar tedaj mora biti le to večje, pregrade boksov višje, ustrezne teži živali ob izselitvi. Sistem vzreje v prasilišču ima dve ugodni lastnosti:

- o Pujski ob odstavitvi ne doživijo še stresa zaradi selitve
- o Na obratu je manj dela zaradi selitve in čiščenja

V večjih prašičerejskih obratih so urejeni posebni hlevi za zrejo tekačev imenovani zrejaljšča. V njih so lahko urejene večetažne kletke, ki omogočajo boljšo izkoriščanje prostora in manjše potrebe po dodatnem ogrevanju (več živali – večja oddaja toplote), pa tudi zrak je zgoraj boljši. Vendar pa ima ta način zrejaljšča z več etažami tudi nekaj slabosti:

- o Slabši pregled nad živalmi
- o Težje naseljevanje in izseljevanje živali

Lahko pa uredimo tudi »globoki« hlev. Tega ni treba ogrevati, vanj pa postavimo samokrmilnike in samonapajalnike. Pujsek pa potrebuje okrog 0,4 m² ležišča. Lahko pa uvedemo tudi baterijsko rejo na mrežastih tleh. V zrejaljšču so boksi lahko ob stenah objekta in krmilni hodnik v sredini ali pa ravno obratno. Pri drugi možnosti je prostor slabše izkoriščen, ugodno pa je, ker so živali oddaljeni od hladne stene hleva.

3. Pitališča

Načini vhlevljanja pitancev so različni:

- o **Globoki hlev** – gre za prav primeren, naravi zelo približan način reje pitancev. Velikokrat ga lahko uvedemo v starih pregrajenih hlevih, vendar tudi nove hleve lahko zgradimo za tako obliko pitanja. Skupine pitancev sestavlja po 20 do 50 enako težkih živali. Na vsakega prašiča pride okrog 1,5m² površine ležišča. Hlev nastiljamo z slamo.
- o **Hlev z delno rešetkastim podom** – ta način omogoča krmljenje iz korit, s tal ali s samokrmilnikov. Tla morajo biti toplotno izolirana, ker jih ne nastiljamo. Tak hlev ima lahko osrednji krmilni hodnik, ob njem pa so boksi širine 270 cm in globine 130 cm s trdnimi tlemi za krmišče in s 110 cm rešetk, oz. boksi s 330 cm rešetk in 150 cm trdnega poda ter 120 cm rešetk. Hlev je največkrat dvoreden, na eni strani so lažji na drugi pa težji pitanci.
- o **Hlev s popolnoma rešetkastim podom** – prevladuje v večini pitališč. Boksi so široki 330 cm in globoki 200 cm, v njih je 10 povprečnih pitancev, v boksih 270 x 175 cm pa 10 lažjih. Rešetke za lažje pitance so 10 cm široke z 1,8 cm širokimi režami, za težje pa 12 cm z 2,2 cm širokimi režami. Prašiči tu nekoliko slabše priraščajo kot pri drugih načinih vhlevljanja.
- o **Hlev z rešetkami zunaj hleva** – prostor z rešetkami je zunaj pod napuščem. Izhod v blatišče je stalen, zapira pa se z obešeno gumijasto zaveso. Ob izhodu

je tudi samonapajalnik. Tal ne nastiljamo, vsak pitanec pa potrebuje 0,4 m² ležišča in 0,25 m² zunanjih blatnih rešetk. V boksih je prostora za 14 do 18 pitancev.

- o **Hlev z rešetkami znotraj hleva** – dolžina stojišč je 5,2 m, dolžina rešetk za blatenje 2,2 m in širina hodnika 1 m. Hleva ne nastiljamo, poskrbeti pa moramo za ventilacijo.
- o **Tipski svinjaki** – notranja zasnova je podobna pitališčem s polrešetkastim podom. Širina boksa je 240 cm, globina 105 in širina rešetk 100 cm. V boksih je 10 pitancev.
- o **Dvoetažni boksi za pitanje** – so v nadstropju kar omogoča namestitvev enkrat večjega števila živali in zmanjšamo dodatne potrebe po ogrevanju.

Seveda pa morajo vsi hlevi imeti napajalnike in krmilnike. Boksi so večinoma pregrajeni z rešetkami ali polnimi pregradami. Večinoma pa imajo tudi vrata, ki jih lahko rejec z lahkoto odpre, medtem ko moramo to onemogočiti prašiču. Pa tudi tla v hlevu so pomembna, pri čemer poznamo polna in rešetkasta tla. Prašiči potrebujejo za ugodno počutje ustrezno talno površino, ki jo lahko izračunamo s pomočjo enačb.

4. Dodatni prostori na prašičerejskem obratu

- a) **KRMILNICA** – je namenjena pripravi krme, kratkotrajnemu skladiščenju krme in za shranjevanje pripomočkov za krmljenje.
- b) **KURILNICA** – je potrebna takrat, ko je urejeno centralno ogrevanje hleva. Če imamo prenosne grelnike kurilnice na potrebujemo.
- c) **SKLADIŠČE za gorivo** - spada k opremi kurilnice in mora biti urejeno v skladu z vsemi požarnovarnostnimi predpisi.
- d) **PISARNA in SANITARIJE**
- e) **PROSTROR s STIKALI** – naj bo zaprt in zaščiten pred prahom in vlago. Vanj lahko spravimo tudi omarico za prvo pomoč in gasilni aparat.
- f) **PROSTOR za ODLAGANJE GNOJA, GNOJNICE in GNOJEVKE**

VIRI

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Pra%C5%A1i%C4%8Dereja>

Andrej Šalehar, Ivan Štuhec, Jasna Stekar – Prašičereja

Dr. Dolfe Cizej - Prašičereja